

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

**УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО
ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Мелітополь, 2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

**ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ
«УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В
ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Мелітополь
2022**

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти:
збірник науково-методичних праць / Таврійський державний
агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного – Мелітополь:
ТДАТУ, 2022. – Вип. 25. – 348 с.

У збірнику наведено матеріали з навчально-методичної і виховної
роботи науково-педагогічних працівників університету за підсумками
науково-практичної конференції 2021-2022 навчального року.

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор);
Ломейко О.П., к.т.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи
ТДАТУ (заступник головного редактора); Єременко О. А., д.с.-г.н.,
професор, проректор з наукової роботи; Назаренко І.П., д.т.н., професор,
декан факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Ортіна Г.В.,
д.н.держ.упр, доцент, в.о. декана факультету економіки та бізнесу;
Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та
екології, Болтянська Н.І., к.т.н., доцент кафедри ТСС АПК

Статті опубліковані мовою оригіналу

Адреса редакції: 72312, ТДАТУ пр-т Б. Хмельницького, 18,
м. Мелітополь, Запорізька обл.

e-mail: nmc@tsatu.edu.ua

Науково-методичний центр університету

© Автори статей, включені до збірника, 2022
© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2022

ЗМІСТ

Нестеренко С.А., Болтянська Н.І., Сиротюк С.В. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ЗАСОБІВ	8
Лузан П.Г., Тітова О.А., Панченко А.І., Волошина А.А., Волошин А.А. ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ ТЕСТІВ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ	17
Герасько Т.В., Розова Л.В. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ ЯК ОСНОВА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «ЕКОЛОГО- БІОЛОГІЧНЕ РОСЛИНИЦТВО» І «ОРГАНІЧНЕ САДІВНИЦТВО»	30
Самойчук К.О., Паляничка Н.О., Верхоланцева В.О. МЕТОДОЛОГІЯ АБСТРАКТНОГО ОПИСУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	35
Болтянська Н.І., Болтянський О.В. АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРОНИКНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРУ ОСВІТИ.....	41
Пащенко Ю.П., Колесніков М.О. ВИКОРИСТАННЯ СКРАЙБ – ПРЕЗЕНТАЦІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ХІМІЧНОГО ЦИКЛУ	47
Скляр О.Г., Скляр Р.В. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	56
Бондаренко Л.Ю., Вершков О.О., Караєв О.Г., Холодняк Ю.В., Гавриленко Є.А. ВИКОРИСТАННЯ ZOOM ЯК ДОДАДКОВОЇ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	64

Самойчук К.О., Петриченко С.В., Ковальов О.О. СТВОРЕННЯ МЕТОДИКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ОПИСУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ВИКЛАДАННІ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	70
---	-----------

Struchaev N., Postol Yu., Gulevsky V. METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF CREATION IN INNOVATIVE PRODUCT IN OPEN INNOVATIVE SYSTEMS.....	76
--	-----------

Попова І.О. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ ДО ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ	80
---	-----------

Постнікова М.В. НАВЧАЛЬНИЙ КУРС «ЕЛЕКТРОПРИВОД ВИРОБНИЧИХ МАШИН І МЕХАНІЗМІВ» ТА ЙОГО РОЛЬ В ПІДГОТОВЦІ ЕНЕРГЕТИКІВ	88
--	-----------

Радченко Н.Г. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА НАВИЧКИ ЯКІСНОГО АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ЯК ВАЖЛИВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	93
--	-----------

Дереза О.О., Дереза С.В. ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	104
--	------------

Сушко О. В., Колодій О. С. ІКТ В САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО.....	111
--	------------

Болтянська Н.І., Шокарев О.М., Сиротюк С.В. ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	122
---	------------

Колесніков М.О., Пащенко Ю.П. АГРОНОМ ЧИ АГРОСКАУТ? НОВИЙ ОСВІТНІЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ	129
--	------------

Герасько Т.В., Покопцева Л.А. СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ НАОЧНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ РОСЛИННИЦТВО ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 201 «АГРОНОМІЯ».....	137
--	------------

Болтянський О.В., Болтянська Н.І. ІННОВАЦІЙНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	144
Попова І.О., Петров В.О. УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПРОФІЛЮ	149
Верхоланцева В.О., Мілаєва І.І., Мілаєв О.І., Паляничка Н.О. РОЛЬ СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ГУРТКІВ ДЛЯ СУЧАСНОГО ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ	158
Шлєіна Л.І. РИТОРИКА – ГАЛУЗЬ СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ.....	163
Попова І.О., Квітка С.О. НАУКОВА ГУРТКОВА РОБОТА – НЕВІД’ЄМНА ЧАСТИНА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ТЕХНІЧНОМУ ЗВО	169
Задосна Н.О., Михайлов Є.В. МЕТОДОЛОГІЯ ОТРИМАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТАМИ ПРИ ВИЗНАЧЕНІ ПАРАМЕТРІВ ПОВІТРЯНОГО ПОТОКУ У ПНЕВМОРЕШІТНОМУ СЕПАРАТОРІ.....	178
Верхоланцева В.О., Самойчук К.О., Паляничка Н.О. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ.....	187
Шлєіна Л.І., Адамович А.Є., Поправко О.В. ГЕНДЕРНА ОСВІТА В ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	193
Гулевський В.Б., Постол Ю.О., Стручаєв М.І. УЧАСТЬ ВИКЛАДАЧІВ КАФЕДРИ ЕТТП В ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	201
Самойчук К.О., Паляничка Н.О., Верхоланцева В.О. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	206

Болтянський О.В., Стефановський О.Б., Колодій О.С., Ковальов О.О. ФУНКЦІ КУРАТОРА В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	211
Халанчук Л.В. ВІЗУАЛІЗАЦІЯ МЕТОДІВ КОДУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ НА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТТЯХ З ДИСКРЕТНОЇ МАТЕМАТИКИ.....	217
Сушко О. В., Колодій О. С. РОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ «ТКМ і М» У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЛЕКТАЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ АГРАРНОЇ ОСВІТИ	223
Поправко О. В., Тараненко Г. Г. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОДІЄВОГО ПІДХОДУ ЯК СПОСОБУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	235
Постнікова М.В., Ковальов О.В., Петров В.О. РОЗРАХУНОК І ВИБІР ПРИСТРОЇВ КОМПЕНСАЦІЇ РЕАКТИВНОЇ ПОТУЖНОСТІ ПРИ ВИКОНАННІ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ	242
Дяденчук А. Ф. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ	248
Тараненко Г. Г., Поправко О.В. ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН РЕСУРСІВ У ВИКЛАДАННІ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН.....	256
Парахін О.О., Пеньов О.В., Черкун В.В. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В АГРАРНИХ ВНЗ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ТАВРІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО.....	263
Поправко О. В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ» ...	268

Пеньов О.В., Черкун В.В., Парахін О.О. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	277
Михайлов Є.В., Задосна Н.О. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В РОСЛИННИЦТВІ».....	282
Адамович А. Є., Шлеїна Л. І., Поправко О. В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ	288
Борохов І.В., Ковальов О. О., Гулевський В.Б. ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕНІ ДИСЦИПЛІН У ЗВО	293
Ковальов О.О., Борохов І.В., Колодій О.С., Червоткіна О.О. ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО ФАХУ»	306
Єременко О.А., Федосова А.О., РЕАЛІЗАЦІЯ МАГІСТЕРСЬКОГО ПРОЄКТУ «АГРОКЕБЕТИ» У ТАВРІЙСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ АГРОТЕХНОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО	326
Червоткіна О.О., Тарасенко В.Г., Ковальов О.О. ОСВІТА В ЕПОХУ COVID-19 ТА В НАСТУПНИЙ ПЕРІОД.....	326
Верхоланцева В.О., Мілаєва І.І., Мілаєв О.І., Паляничка Н.О. СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	332
Серий І.С., Паніна В.В., Дашивець Г.І., В'юник О.В. ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМОК ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	337
Матковський О.І., Саньков С.М. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ З ДИСЦИПЛІНИ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ МАШИНИ»	342

УДК 378

Радченко Н.Г., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА НАВИЧКИ ЯКІСНОГО АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ЯК ВАЖЛИВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті обґрунтовано важливість формування у здобувачів вищої освіти академічної культури, що передбачає впровадження принципів академічного письма. На основі аналізу нормативно-правової бази, теоретичного та практичного матеріалу з питань академічної доброчесності, систематизовано інформацію та обґрунтовано сутність, структуру, принципи академічного письма та його значення в освітньому процесі при підготовці здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: академічна доброчесність, академічне письмо, структура академічного тексту, академічний плагіат, академічна культура.

Постановка проблеми. У сучасному світі змінились вимоги до випускників закладів вищої освіти, значно розширився перелік компетентностей, якими повинні володіти здобувачі вищої освіти. Це, перш за все, вміння креативно мислити, володіти навичками оперативного пошуку й аналізу інформації з різних джерел, знаходити найкращі варіанти вирішення складних ситуацій, чітко й логічно будувати і висловлювати свої ідеї.

Враховуючи те, що сучасний світ характеризується постійною мінливістю під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, сучасний фахівець повинен бути гнучким, швидко пристосовуватись до змін, критично мислити з максимальним ефектом для себе, своєї родини, підприємства чи організації, міста, громади та країни в цілому.

Отже, серед задач, які стоять перед закладами вищої освіти під час підготовки здобувачів, крім формування фахових та професійних компетентностей, варто виділити такі як: активізація здобувачів до регулярного навчання та саморозвитку; формування академічної культури; сприяння академічній доброчесності.

Згідно Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project, SAIUP), що адмініструється Американськими Радами з міжнародної освіти за

сприяння МОН України та підтримки Посольства США в Україні, академічна доброчесність стосується не лише якості освіти - вона напряму впливає на те, яких громадян виховує система вищої в країні, які цінності закладаються під час навчання в університеті та яким є «секрет успіху» в суспільстві [1].

Формування академічної культури здобувача вищої освіти відбувається за допомогою впровадження принципів академічного письма, що включає не лише лінгвістичні (мовні, синтаксичні і стилістичні), але й передусім металінгвістичні компетенції, такі як логіка, аналіз, критичне мислення, об'єктивність і повага до інших ідей та текстів [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Реалізація Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні, призвела до збільшення уваги з боку науковців до сутності, структури та принципів академічного письма.

Заслуговує на увагу навчальний посібник Академічне письмо, укладачами якого є Ревуцька С.К., Зінченко В.М. [3] Матеріал навчального посібника вміщено у два розділи із пропорційною кількістю тем. Розділ перший повністю присвячено політиці академічної доброчесності, зокрема в освітній сфері. Другий розділ націлений на здобуття знань щодо організації, мовно-стилістичного оформлення і редагування академічних текстів. При укладанні теоретичного матеріалу цього розділу використовувалися матеріали, які у доступній для фахівців економічного вишу формі, допоможуть вирішити актуальні проблеми студентів при написанні академічного тексту.

У рамках Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні науковці Національного університету «Києво-Могилянська академія» розробили методичні рекомендації та програму курсу «Основи академічного письма» [4]. Цей курс можна впроваджувати у навчальні програми як повністю, так і окремими модулями в рамках викладання профільних дисциплін.

Навчальний курс «Основи академічної доброчесності» [5] за редакцією Ірини Шкіцької пропонує принципи чесності, відданої праці й навчання, а також прагнення до саморозвитку, зумовлений потребою в підвищенні культури наукової комунікації не тільки у закладах вищої освіти, а й в інших сферах суспільного життя.

Формулювання цілей статті. На основі аналізу нормативно-правової бази, теоретичного та практичного матеріалу з питань академічної доброчесності, систематизувати інформацію та обґрунтувати сутність, структуру, принципи академічного письма та його значення в освітньому процесі підготовки здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу досліджень. Відповідно до Статті 42 Закону України «Про освіту»[6], «академічна доброчесність — це

сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Рис. 1. Засоби дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу. Джерело: [6]

Дотримання академічної доброчесності перебуває у тісному зв'язку з формуванням навичок та вмінь академічного письма. Опанування академічним письмом, комунікативними навичками виступає необхідною передумовою успішного навчання, науково-дослідної діяльності, фахової компетенції, успішного соціокультурного та міжкультурного спілкування.

Академічне письмо – це мовна компетенція з удосконалення навиків формулювання та обґрунтування власних ідей.

Академічне письмо – це діяльність дослідника чи викладача зі створення спеціалізованих фахових наукових чи навчальних текстів.

Основою академічного письма є металінгвістичні вміння і навички, тобто вміння читати і розуміти текст, аналізувати його, читати написане критично, формулювати індивідуальну, авторську і конкретну позицію тощо. Академічне письмо має справу з теоріями і причинами, що

регулюють процеси і практику в повсякденному житті, а також досліджує альтернативні пояснення цих подій.

Академічне письмо має на меті навчити вас висловлювати та обґрунтовувати свої власні ідеї за допомогою короткого, переконливого і зручно організованого наукового тексту. Його вивчення сприятиме вашому особистому фаховому зростанню з одного боку, а з іншого уможливить ліквідацію великого масиву плагіату, що панує зараз в українській освіті на всіх рівнях [3].

У процесі підготовки здобувачів вищої освіти переважно використовується науковий стиль мовлення, який передбачає використання наукових термінів, таблиць, схем; оперування абстрактними поняттями; використання цитат; логічна послідовність; однозначність; аргументованість викладу; уживання складених речень тощо.

У процесі навчання здобувачі застосовують дві форми мовлення – усне мовлення та писемне. Так, під час публічного виступу, підготовки презентацій та доповідей використовують усне мовлення, ефективність якого визначається такими складовими як: образність й виразність, аргументація, інтонація, міміка і жести. Поряд з цим дуже важливо мати тісний контакт з аудиторією, володіти риторичним інструментарієм, застосовувати засоби емоційного впливу й переконання.

Писемне мовлення (написання ефективних академічних текстів навчального та наукового характеру) передбачає критичний аналіз фактів і попередніх досліджень, мистецтво читати, аналізувати, критично осмислювати прочитане. Основними жанрами наукового мовлення для здобувачів вищої освіти є: стаття, есе, курсова робота, дипломна робота, звіт з практики, реферат, тези, анотація тощо [4, с. 25-26].

Опанування навичок якісного академічного письма — складний процес, який потребує тривалих і наполегливих зусиль. У тих навчальних дисциплінах, які передбачають виконання здобувачами письмових аналітичних робіт (курсової роботи, написання есе тощо), варто виділити окремий час на викладання основ академічного письма і ретельне пояснення детальних вимог до передбаченої письмової роботи. Слід опиратися на такі засади та застосовувати такі інструменти:

- чітко розуміти спільне і відмінне між поняттями «плагіат» (стаття 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права») і «академічний плагіат» (стаття 42 Закону України «Про освіту»);

- пояснювати пов'язані із письмовим завданням вимоги, а також сутність, особливості та причини неприпустимості академічного плагіату якомога раніше, на початку кожної дисципліни;

- пояснювати студентам цінність набуття нових знань, академічні норми, яких необхідно дотримуватися, чому вони важливі, що таке

академічна доброчесність, які її цінності, чому вона слугує, як студенти своїми діями можуть долучитися до її розбудови;

- надавати студентам зрозумілу інформацію про правила академічного письма;

- прописувати у програмі курсу політику щодо академічного плагіату;

- складати завдання до навчальних дисциплін й екзаменаційні білети таким чином, щоб допомагати здобувачам уникати плагіату (наприклад, передбачати опрацювання здобувачами унікальних даних або давати індивідуальні завдання);

- уміти виявляти випадки плагіату в текстах студентів.

- правильно цитувати та описувати посилання на джерело;

- знати структуру академічного тексту;

- знати про основні причини студентського академічного плагіату;

- знати про уявлення студентів про академічний плагіат і про освітні потреби студентів;

- розробляти нестандартні, творчі завдання, оновлювати їх щорічно;

- давати студентам приклади готових робіт;

- обговорювати зі студентами приклади якісного та неякісного академічного письма [7,8].

У таблиці 1 представлено перелік академічних (наукових) текстів, які найчастіше застосовують під час підготовки здобувачів вищої освіти.

Таблиця 1

Види наукових текстів, що використовують в освітньому процесі

Види наукових текстів	Сутність та характеристика
Есе	публіцистичний твір невеликого обсягу, що виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного питання
Доповідь	вид монологічного мовлення, що містить офіційне повідомлення, засноване на залученні документальних даних
Звіт	письмове повідомлення про виконання завдання
Анотація	короткий виклад змісту книги, статті, що розкриває призначення, цінність, направленість та дозволяє робити висновки про доцільність їх вивчення
Реферат	короткий виклад змісту одного або декількох документів

Продовження табл. 1

Курсова робота	вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань
Бакалаврська робота	кваліфікаційна науково-дослідна робота, виконана здобувачем на завершальному етапі навчання, з метою захисту й отримання академічного ступеня бакалавра.
Магістерська робота	кваліфікаційна науково-дослідна робота, виконана здобувачем на завершальному етапі навчання, з метою публічного захисту й отримання академічного ступеня магістра.
Стаття	публікація, що містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює конкретне питання, в якому поєднуються аналіз, структурування, формулювання та висловлення думок.

Джерело:[9]

Процес написання академічних текстів поділяють на три етапи: попередня підготовка, написання та остаточний перегляд. На рис. 2 відображено основні стадії підготовки й написання наукового тексту.

Рис. 2. Послідовність основних етапів підготовки й написання наукового тексту. Джерело: [4]

Отже, на першому етапі досліджується тема, визначається предмет і мета дослідження, ведеться підготовка початкового плану, здійснюється пошук першоджерел.

Під час пошуку інформації здобувачі можуть працювати з каталогами бібліотек, онлайн-каталогами українських (у тому числі університетських) бібліотек, застосовувати міжнародні онлайн-ресурси (безкоштовні та передплачені): WorldCat, DOAJ (Directory of Open Access Journals), JSTOR, Project Muse та інші. При цьому варто чітко розділяти «авторитетні» й «неавторитетні» джерела інформації, уникати «Псевдо-журналів» і «псевдо-видавництва».

Пошук інформації в Інтернеті здійснюється, переважно, в Google, Google Scholar, Google Books; у наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science та інші). Під час пошуку інформації в Інтернеті рекомендовано застосовувати сервіси для полегшення укладання бібліографії, бібліографічні менеджери (=збирання, зберігання, організації, форматування інформації): EndNote, Bibus, JabRef, Papers, Paperpile, ReadCube, Referencer, Zotero, Mendeley та інші [4, с.34-35]

Написання академічного тексту відбувається із обов'язковим дотриманням його структури. Найчастіше, структура наукового тексту містить: вступ, основну частину, висновок та IMRaD (методи, результати, обговорення). Залежно від виду наукового тексту використовуються такі структурні елементи (табл. 2).

Таблиця 2

Структурні елементи наукового тексту

Елементи наукового тексту	Характеристика
Назва	привертає увагу та інтерес читача, вказує, чого очікувати від статті
Анотація	узагальнює основний зміст роботи
Зміст	надає інформацію про основні розділи, підрозділи роботи, зокрема вступ, висновки до розділів, список використаної літератури, додатки та нумерацію сторінок
Вступ	розкриває стан досліджуваної проблеми, визначає мету і завдання, обґрунтовує актуальність обраної теми, вказує об'єкт, предмет та методи дослідження
Основна частина	містить методологію дослідження, описує основні етапи проведених теоретичних та емпіричних досліджень

Висновок	надаються підсумки дослідження, що пояснюють розв'язання проблеми, пропонуються перспективи розвитку для подальших досліджень
Список використаних джерел	перелік джерел, що використовуються під час підготовки наукової роботи
Додатки	можуть містити методики, розрахунки, проміжні математичні доведення, формули, таблиці, інструкції, протоколи, акти випробувань, описи алгоритмів, ілюстрації

Джерело: [9]

У вступі варто звернути увагу на рівень розробленості теми у вітчизняній та зарубіжній літературі, виділити дискусійні питання й нерозв'язані проблеми. Вступ доцільно писати після того, як написана основна частина роботи. Структурні елементи вступної частини:

- Мета і завдання – формулюються мета роботи та завдання, які необхідно розв'язати для її досягнення.

- Актуальність теми – обґрунтовується актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки.

- Об'єкт та предмет дослідження – розкривається проблемна ситуація, обрана для вивчення.

- Методи дослідження – подається перелік методів дослідження, що дає змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності цих методів.

Відповідно до змісту основна частина поділяється на розділи та підрозділи. Усі розділи повинні бути логічно пов'язані між собою.

Кожен розділ чи підрозділ повинен мати таку схему: короткий вступ, факти та їх опис, проведення дослідження на основі обраного наукового методологічного апарату, підбиття підсумків.

Структурні елементи основної частини:

- Результати дослідження та їх обговорення – узагальнюються та обговорюються отримані результати, проводиться аналіз нерозв'язаних питань та порівнюється з попередніми дослідженнями.

- Наукова новизна одержаних результатів – описується ступінь новизни наукових положень, відмінність одержаних результатів від відомих раніше. Практичне значення одержаних результатів – подаються відомості про наукове використання результатів досліджень та рекомендації щодо їх практичного за-стосування.

- Апробація результатів роботи – вказуються оприлюднені результати досліджень.

- Огляд літератури – здійснюється аналіз роботи дослідників, які працювали над обраною темою. Він містить найбільш цінні, актуальні

роботи. В огляді не слід наводити повний бібліографічний опис публікацій, що аналізуються, достатньо назвати автора й назву, а поруч у дужках проставити порядковий номер бібліографічного запису цієї роботи в списку літератури. Закінчити огляд треба коротким висновком про ступінь висвітлення в літературі основних аспектів теми.

Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій та мають відповідати поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, а й недоліки та проблеми.

Перелік джерел розміщується в списку згідно з порядком посилань у тексті, або за абеткою прізвищ авторів чи в хронологічному порядку. Спочатку розміщуються видання українською мовою, потім – іноземними. У тексті роботи посилання варто наводити у дужках, вказуючи номер зі списку. Бібліографічний опис складають мовою документа.

Додатки слід оформлювати як продовження роботи, розміщуючи в порядку появи посилань на них у тексті. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, наприклад: додаток А, додаток Б.

Остаточний перегляд тексту передбачає його редагування та перевірку на плагіат. Кінцевий результат повинен повністю відповідати академічним стандартам письма. Перевірку на наявність академічного плагіату проводять із застосуванням відповідного програмного забезпечення.

Виявлення академічного плагіату має супроводжуватися застосуванням визначеної закладом вищої освіти академічної відповідальності (відрахування, повторний захист після виправлення зауважень, скасування рішення про присвоєння освітнього ступеня тощо).

Основною умовою уникнення плагіату є належне цитування й оформлення покликань. Цитата – дослівний уривок з використаного тексту, за допомогою якого обґрунтовується, підтверджується або доповнюється власна думка. Оформлення покликань та цитат відбувається з урахуванням національних правил оформлення бібліографічних покликань та міжнародних стилів оформлення бібліографічних покликань.

Висновки. Отже, підсумовуючи вище зазначене, можна виділити основні правила якісного академічного письма:

1. **Об'єктивність.** Основою академічного письма виступають дослідження, а не власні думки автора (здобувача вищої освіти).
2. **Формальність.** Бажано складати короткі речення (не більше 25 слів); використовувати специфічний категоріальний апарат,

характерний для галузі дослідження; уникати повторень та зайвих слів; не використовувати розмовні або сленгові терміни.

3. Логічна послідовність. Здобувач повинен формулювати та чітко висловлювати свої думки; виділяти головні думки та ідеї й розташовувати їх у логічному порядку; надавати аргументи та факти для підтвердження викладеного матеріалу в тексті.

4. Структуровані абзаци. Знати структуру академічного тексту; використовувати абзаци для структурування думок; вміти виокремлювати текст цитат у власному тексті.

5. Критичний аналіз. Академічне письмо базується на результатах критичного аналізу. Здобувачем вивчаються та оцінюються факти, здійснюється порівняння, оцінка та розгляд сторін проблеми. Результатом критичного аналізу є обґрунтування, висновки, пропозиції, рекомендації, що підтверджені аргументами.

Формування здобувачами вищої освіти навичок якісного академічного письма забезпечить:

- вміння репрезентувати результати наукових досліджень, робити публічні презентації думок і здобутків;
- успішно виконувати індивідуальні творчі завдання;
- набуття досвіду збирання, вивчення та перевірки фактів, опрацювання і коректного використання джерел;
- формування навичок аналізу і реферування наукових текстів, підготовки аналітичних оглядів, довідок, висновків.

Володіння мовою академічного письма, безумовно, сприятиме формуванню академічної культури здобувача вищої освіти та виступатиме запорукою його успішного працевлаштування.

Список використаних джерел

1. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP). URL: <http://www.saiup.org.ua/>

2. Кузнєцова О. В., Тарасова С. О. Академічне письмо: проблеми та шляхи вирішення. Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: шляхи інтеграції школи та ВНЗ: матеріали IX Міжнар. наук.-метод. конф., м. Харків, 28 квіт. 2017 р. Х., 2017. С. 89–90.

3. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Академічне письмо: навч. Посібник. Кривий Ріг, 2019, 130с.

4. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. К., 2016. 61 с. URL: <http://www.saiup.org.ua/resursy/osnovyakademichnogo-pysma-metodychni-rekomendatsiyi-ta-programa-kursu/>

5. Шкіцька І.Ю. Основи академічної доброчесності. Практикум: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 64 с.
6. Закон України «Про Освіту». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>
7. UiT: Plagiat Course in deterring student plagiarism. URL: <https://uit.mooc.no/courses/coursev1:UiT+Plagiat+Eng/about>.
8. Løkse M., Solbergoumans M. Strengthening teacher qualifications to prevent student plagiarism –presentation of an online course and discussion of a strategy. In: Plagiarism across Europe and Beyond 2015. Conference Proceedings. June 10-12, 2015. Brno, Czech Republic. P. 31.
9. Культура академічного письма URL: <http://gi.edu.ua/koledzh/pidrozdily/naukovo-mizhnarodnyi-viddil/sektor-akademichnoi-dobrochesnosti/item/320-kultura-akademichnoho-pysma>

Radchenko N.G. Academic integrity and quality academic writing skills as important competencies of higher education

Summary. The article substantiates the importance of forming academic culture in applicants for higher education, which involves the implementation of the principles of academic writing. Based on the analysis of the legal framework, theoretical and practical material on academic integrity, systematized information and substantiates the nature, structure, principles of academic writing and its importance in the educational process in the preparation of higher education.

Key words: academic integrity, academic writing, structure of academic text, academic plagiarism, academic culture.

Науково-методичне видання

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Надруковано з оригіналів макетів замовника
Підписано до друку 26.04.2022 р. формат 60х84 1/16
Папір офсетний. Наклад 100 примірників
Замовлення № 1045

Виготовлювач ПП Верескун В.М.
Видавничо-поліграфічний центр «Люкс»
м. Мелітополь, вул. М. Грушевського, 10 тел. (0619) 44-45-11

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виробників
і розповсюджувачів видавничої продукції
від 11.06.2002 р. серія ДК № 1125